Igor Malijevský

Otevřený prostor

THE OPEN-SPACE THRILLER

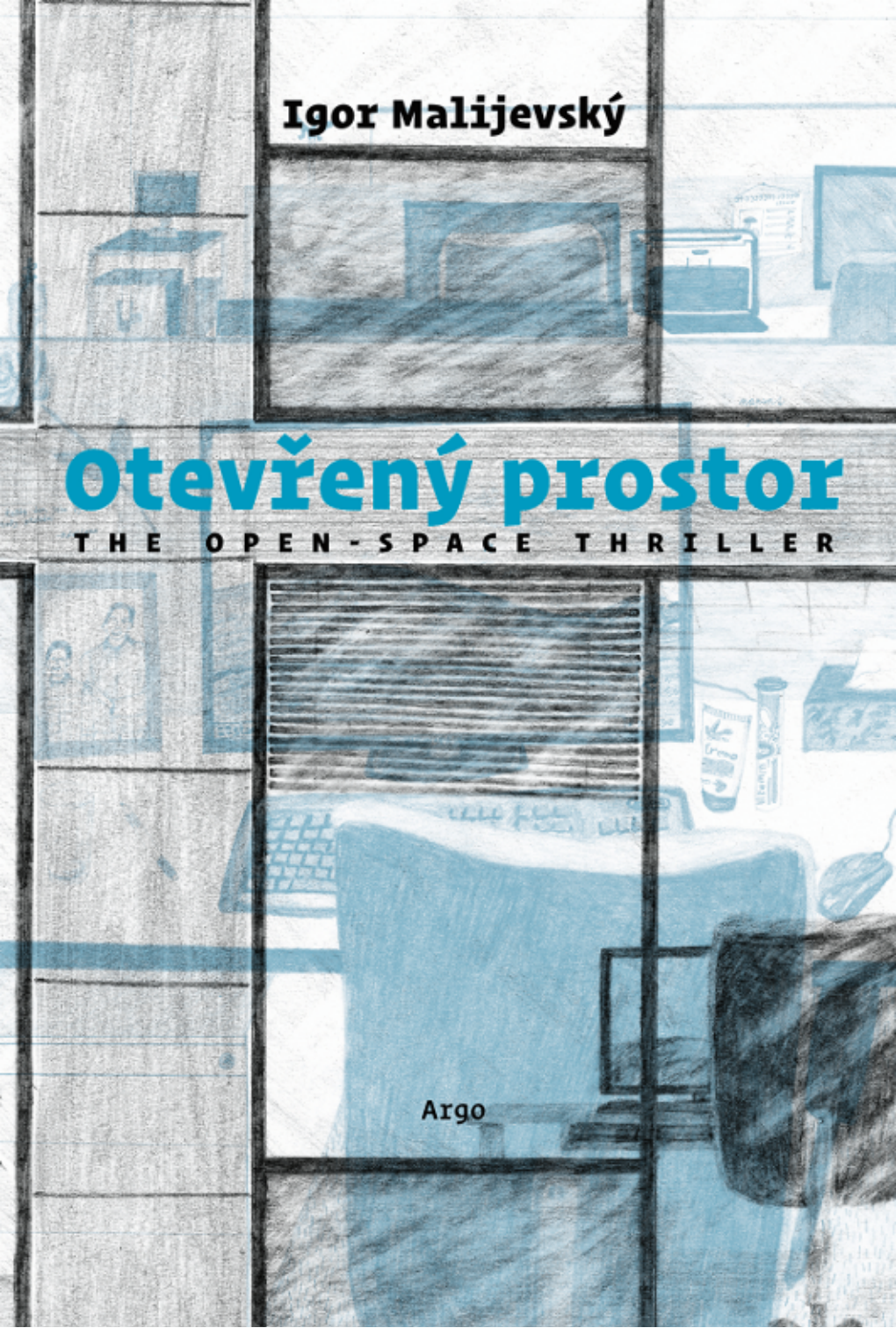

Argo

Otevřený prostor

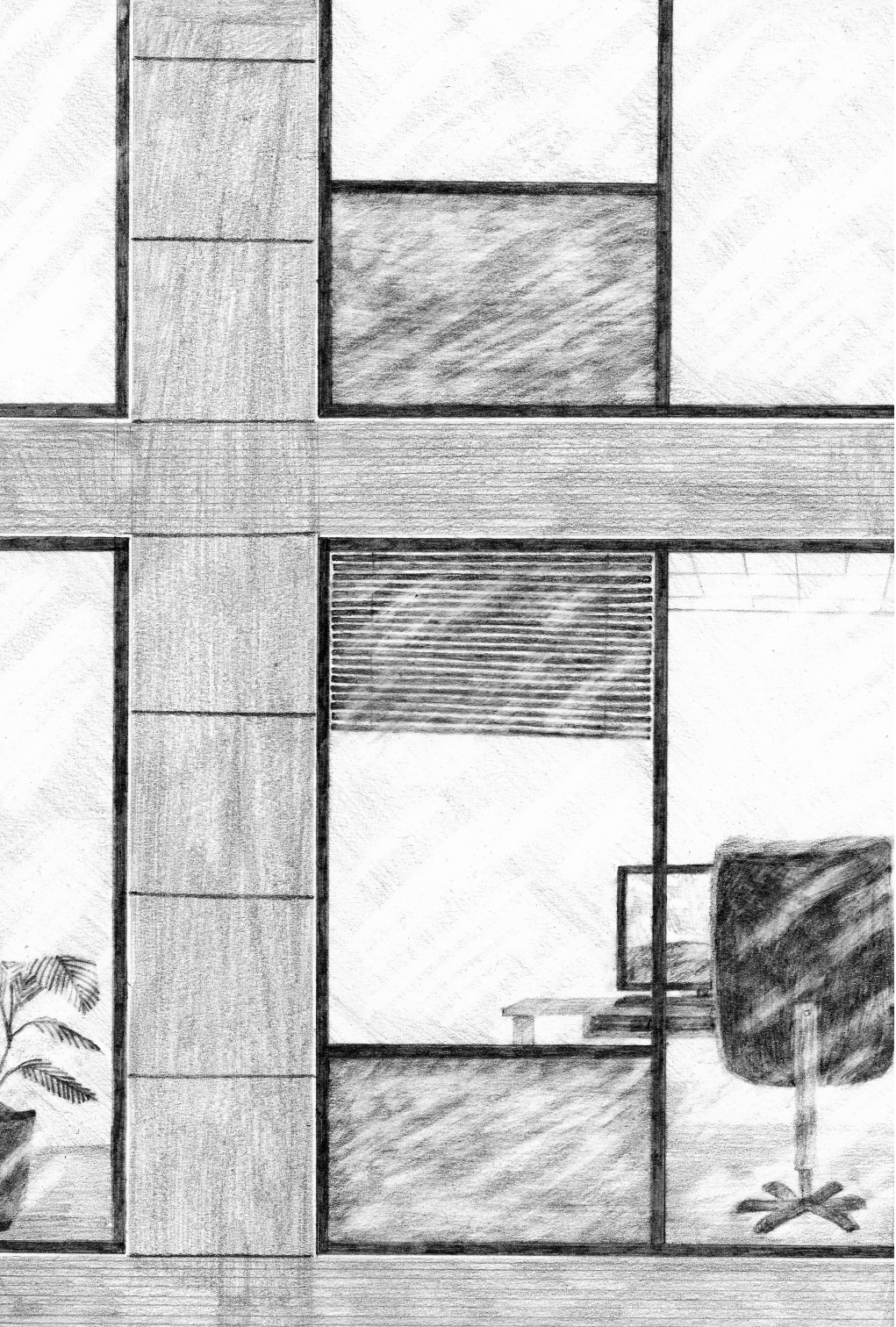

Igor Malijevský

Otevřený prostor

THE OPEN-SPACE THRILLER

Argo

Kniha vychází s finanční podporou Ministerstva kultury
České republiky a Mezinárodního visegrádského fondu.

Edition © Argo, 2019
Copyright © Igor Malijevský, 2019
Cover illustration © Kateřina Kozáková, 2019

ISBN 978-80-257-3017-1 (váz.)
ISBN 978-80-257-3081-2 (e-kniha)

Ukázka elektronické knihy

„Z čeho je jsoucím věcem vznik, do toho se děje i zánik podle nutnosti, neboť si navzájem platí pokutu a odplatu za bezpráví podle výměru času…“

ANAXIMANDROS

I. Konkurz

Zlatá řeka

Musela se začít smát. Ani nevěděla proč, asi tomu, jak strašně už je stará, jak jí všechno protýká mezi prsty a taky jak teď začalo pršet, sotva vyšla z domu. Nosem jí projela ta známá nasládlá vůně, nejspíš je nízký tlak. Hlavně aby nepřišla bouřka. Tady ve městě nikdy nepozná, kdy se blíží bouřka, protože kolem jejich paneláku je točna trolejbusů a ty pouštějí jiskry přímo k ní do pokoje. Takže má bouřku vlastně neustále, už si zvykla, že se jí pořád blýská na časy, a ani si toho nevšímá, jenom ji pokaždé vyděsí, když zahřmí, blesk má totiž spojený jen s tichým skřípotem trolejbusových náprav. Má to tak od dětství, jednou sebou dokonce hodila pod stůl, zajela tam i s houbovou omáčkou a máma jí tehdy vyhrožovala, že ji pošle k psychiatrovi.

Takhle to mají doma odstupňované, nejdřív psycholog, s omáčkou už psychiatr. No, a když už to s ní vůbec nejde vydržet, přijde na řadu gynekolog. To se většinou hned uklidní, protože pořád lepší tři bouřky, náhlá smrt a kolem jejího krásného netknutého těla v soustředných kruzích na kousky roztrhaný cáry jejích nejmilejších šatů ze sekáče, o kus dál její vycházkový klobouček po prababičce s bílým organtýnem a růžovou stuhou, úplně se vidí, jak ji tam někdo najde. Ale pořád lepší tahle blesková záhuba než jedna návštěva u gynekologa. Aby teda byla přesná, tak u gynekoložky, je to špindíra a musí k ní povinně chodit všechny holky z fakulty – asi se s děkanem kdysi dívala na hvězdy – nejhorší ale je, že ona ten svůj dírkohled nikdy neumývá, jenom ho tak halabala opláchne ve vodě, možná ještě tak otře použitou vatou s nějakou vyčichlou dezinfekcí. Ona tak vlastně vytváří z celýho našeho krásnýho města jednu velkou pokrevní rodinu, a komu se to nelíbí, ten jí musí dát obálku, normálně se z tý rodinný péče vykoupí a ona ho pak z protekce nevyšetří.

To ta dnešní procházka pěkně začíná, sotva se za ní zabouchly dveře, už má v hlavě gynekoložku. Lepší zůstat u představy, jak ji zabil blesk. Leží na zemi nahá a nemusí se stydět, protože je mrtvá, kolem ní se scházejí všichni příbuzní a známí a spolužáci, i ti největší hajzlové, kteří ji honili po sídlišti, teď mají v očích slzy, jenže její mladé netknuté tělo už nic nevzkřísí, blesk je prevít. Ale kdo ví, jestli je to její krásné tělo opravdu netknuté, no asi není, ale ani to neví jistě. To je teda bilance v tom jejím pokročilým věku. Alespoň že se na ni dneska nevrhnul Pochválený dědeček, obávané vousaté strašidlo sídliště, s ostrým nosem a dlouhými nehty, nedá se odehnat, když si někoho oblíbí, tak už ho jen tak nepustí a opakuje pořád dokolečka „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“, dokud ho člověk nezažene tajnou formulí.

Na bouřku to naštěstí dneska nevypadá, nanejvýš trochu zmokne, a to jí nevadí, to si pak připadá pěkně umytá a má pocit, že ji ten déšť navoněl. Jinak parfémy moc nepoužívá, protože ty, které by si mohla koupit, jí strašně smrdí, z některých se jí dělá vysloveně na zvracení, hlavně z jednoho druhu. Když ho ucítí v trolejbusu, tak normálně vystupuje, tahle vůně jí leze až do kostí, celou ji prosakuje, ta voňavka jí nateče úplně všude, i do uší, a to jí potom začnou smrdět i zvuky. Holky si myslí, že přehání, ale je to pravda. To radši pěšky než se nechat do poslední buňky otrávit. Samozřejmě, některé parfémy by jí nevadily, ale na ty zase v životě nebude mít, takže z té reálné nabídky vychází déšť ještě tak nejlíp.

Prošla dětským hřištěm, kolem zrezavělé vesmírné lodi „Gagarin“ a podobně zasloužilé pozemské houpačky beze jména, na které proti sobě sedí dva a oba jsou dole, protože trubka je odnepaměti ohnutá. Tady se s partou ze základky učila pít krabicový víno, to byla ještě mladá. Teď už to umí, a tak to nepije. A stejný je to i s tím ostatním. Všechno zkusí, to by se mělo, aby člověk věděl, ale podruhé už to mít nemusí. Úplně jí stačila celá ta šílená akce, kterou

Maja zorganizovala… myslela to dobře, a tak se na Maju ani Andreje nezlobí. Každopádně díky té akci už ví, o co tady jde, a proto asi bude až do smrti sama, stejně ji nikdo nechce. Najde si vlastní byt a bude v něm chovat hodně chlupatý angorský kočky, fretky a možná i divoký prase. To je teď moderní, na Západě si prý ženy, které nikdo nechce, pořizují do domácnosti divoké prase, v tom časopise psali, že jim bezvadně nahrazuje partnera. Teď by to ale nešlo, nemůžou doma chovat ani morče, protože bratr je na všechno alergický.

Došla na konec sídliště a pořád jí bylo do smíchu. To není úplně normální, to by se taky mohla za chvíli rozbrečet. Procházky jsou ale na tyhle nálady a pocity nejlepší, strašně ráda se takhle sama prochází, má pocit, jako by se na procházce zase poskládala, jako by po takové procházce viděla věci úplně ostře, takové, jaké opravdu jsou. Že jsou třeba docela pěkné. Prostě se jí od světa oddělí ty její strachy a hysteráčky a pocity, že je ze všech holek nejošklivější a nikdy ji nikdo nebude doopravdy chtít, a ona se pak kolem sebe dívá a hele, strom! Nebo – hele, hraboš! A opravdu. Vidí strom nebo hraboše, a ne nějaký svoje halucinace. Hraboše má ráda, jsou to taková menší morčátka, mají důvěřivé přemoudřelé tlamičky, jsou úplně vtipní a pořád spokojení. Hraboše by klidně chovala, kdyby mohla.

No a tady je ta její velká křižovatka, kde si může hodit desetníkem. Protože, marná sláva, moc těch procházkových směrů jejich sídliště nemá, někdo si dokonce myslí, že se od nich ze sídliště vůbec na žádnou procházku jít nedá. To ona si naopak myslí, že se dá chodit na procházku v podstatě kamkoli, ale fakt je, že po sídlišti je to přes den nuda a v noci až moc velká kovbojka, podél dálnice by to asi nebavilo ani ji a do města už je lepší dojet trolejbusem než půl hodiny klopýtat o dlažky a panely. Takže může buď doleva, na Citadelu, rostou tam hezký stromy a není to daleko – akorát že to je takový romantický místo, kam se chodí s klukem, na šancích je spousta zákoutí, kde se lidi

můžou schovat – proto je tam lepší mluvit hodně nahlas. A jí se do samomluvy dneska opravdu nechce, stačí, že jí myšlenky jedou hlavou jak na tobogánu, ještě aby je tak začala vyslovovat, to by se fakt propadla hanbou. Některé holky ze třídy měly na Citadele svatbu, tím je hotel Citadela proslulý, protože je tam nejkrásnější výhled na město. Táta jí vyprávěl, že se té věži, ze které je dneska hotel, ještě dlouho po válce říkalo Věž smrti, protože se tam za války ti zajatci stříleli. A docela obdivuje lidi, kteří se v tom hotelu nebojí přespat, a ještě si za to zaplatí. Ale na Západě prý mají dokonce luxusní hotely, kde člověka zavřou do cely a dají mu suchý chleba a za příplatek ho ještě nakopou do zadku, no tak proč by si někdo nemohl přát přespat na Citadele? Každýmu podle jeho gusta, ale ona by tam veselku mít nechtěla. To jsou ovšem zbytečné starosti, protože veselku asi nikdy mít nebude. Po tý akci s Andrejem se rozhodla, že s nikým nikdy chodit nebude, není to k ničemu. Nanejvýš, kdyby se doopravdy zamilovala. Chvíli to i zkoušela. Zkoušela se zamilovat do Ljoši, hlavně proto, že mu chtěla udělat radost, ale nějak na to není šikovná. To Maja, ta se zamiluje hned, ale tak to prostě chodí. Ona si zase rozumí s hrabošema a ostatníma zvířatama, kdežto Maja se zvířat bojí, ta to vycítí a hned po ní jdou, psi, kočky, dokonce i morčata a křečci, jednou ji ošklivě pokousal asi třiceticentimetrový pudlík, už ji kvůli tomu několikrát šili a dvakrát očkovali proti vzteklině. Každý je prostě nadaný na něco jiného. Maje nejde mazlení se zvířaty a jí nejde to zamilovávání, a tak se rozhodla, že to nemá smysl, že toho radši nechá. A Ljoša už toho naštěstí nechal taky.

Takže půjde jako obvykle doprava, tu cestu má ráda. Mění se během roku a pokaždé je něčím hezká. Na jaře tam podél příkopu vykvétají podběly a na podzim tam zase sbírá špendlíky a švestky a někdy i šípky, i když ty spíš na ozdobu. Šípky na větvičce má radši než růže, protože šípek dýl vydrží. Vůbec má ráda věci, co vydrží, protože si na ně aspoň může zvyknout, vytvoří si k nim nějaký vztah

a může se spolehnout, že když ráno vstane, najde za oknem větvičku s trny a červenými šípky, klidně tam vydrží až do zimy, protože u ní v pokoji nebývá na podzim nikdy víc než patnáct stupňů, topit se začíná až v půlce října a ani pak to není žádná sláva. Teď je ale ještě léto a ona jde sama po cestě, to má ráda, když má celou cestu jenom sama pro sebe, nikdo jiný tu pěšky nechodí, jenom čas od času kolem ní projede náklaďák nebo popelářský vůz, musí si vždycky stoupnout stranou, kde nejsou louže, to je někdy taková malá logická úloha, hlavně když jede víc aut za sebou a ona nechce čekat, až všechna přejedou. Sem nikdo na procházky nechodí, protože lidi nemají rádi ten sladký zápach, ale jí nevadí, pořád je to lepší než levné voňavky, je to zápach přírodní, patří to k životu a není na tom nic nenormálního. Navíc si už na ten pach tlení zvykla, stejně jako si zvykla na blesky, u nich na sídlišti je to totiž cítit skoro pořád, a když fouká správný vítr, anebo spíš když nefouká ten správný vítr, tak je to cítit i ve městě. Tam si toho ale lidi všimnou, protože na náměstí s nehybnými stříbrnými sochami a cukrovou vatou ten smrad působí trochu divně, kdežto na sídlišti je to normální, tam spíš lidem připadá divné, když zrovna nic necítí. Ona sama taky mohla být stříbrnou sochou, kamarádky ji přemlouvaly, aby do toho šla s nimi, ale když viděla tu barvu, normální stříbřenku na komíny, tak ji to odradilo, určitě by z toho dostala vyrážku a musela by se pořád drbat, to je pak těžké být nehybný, když vás všechno svědí. A to ještě ani netušila, že ten podnikatel začne něco větřit a pro jistotu zakáže holkám chodit na záchod, aby si tam nemohly hrát s kasičkou, takže to už fakt nechápe, jak tam můžou vydržet stát a nepohnout se, když je všechno svědí, chce se jim na záchod, a ještě si je u toho podnikatel natáčí na kameru. To už je lepší cpát se od rána do večera pohankou a chodit na procházky do přírody, no ne?

Ona to tady sice tak úplně příroda není, i když pro ni je to možná největší příroda, jakou může člověk ve městě

a v jeho okolí najít, protože příroda, to přece nejsou jenom nějaké Karpaty, kopce a stromečky, příroda, to je místo, na které je člověk krátký, které má v sobě zvláštní sílu, co nás přitahuje, protože nad ní nemáme moc, protože její zákony jsou silnější než pravidla slušného chování v parku. A my všichni jsme téhle síle vydaní napospas, ať už o tom víme nebo ne, ať to chceme nebo ne, protože tahle pradávná síla tady všechno řídí, z ní všechno vzniká a v ní taky všechno končí. A ona tady tu sílu cítí, a možná proto ji tahle cesta k městskému smetišti přitahuje. Ono se řekne smetiště a člověk si pod tím může představit kde co, třeba i truhlíky na náměstí před univerzitou, ale tohle je něco jiného. Kdo tu nikdy nebyl na procházce, ten tu přitažlivost těžko pochopí. Tady z toho byla na hlavu i Maja, když to viděla, a to kousek odsud prožila celý svůj život a smetiště jí voní každý ráno k snídani do kuchyně. Tohle místo vzniklo ještě v dobách, kdy muselo být všechno rekordně velké, car dělo, car zvon, car hlad, car smeťák, opravdový Král odpadků, který si postavil svoje sídlo na rozloze kdo ví kolika čtverečních kilometrů, to jeho sídlo je o hodně větší než zámek na kopci nad městem. Je to svět sám pro sebe, zrcadlo města, které se pod ním trochu poníženě krčí. Tohle zrcadlo ji přitahuje a zároveň z něj má trochu strach. Možná to má po babičce, která je na zrcadla vysazená, má jich plnou chalupu, v sednici, na půdě, i na záchodě má jedno. Jako holka si s nimi hrála, stavěla se mezi ně a potom viděla nekonečnou řadu, nekonečnou frontu, akorát že v té frontě byla jenom ona sama, čekala spořádaně sama za sebou, až na ni přijde řada. Třeba to tak i ve skutečnosti je, že člověk není jeden, že je ho víc, že je vlastně vytvořený z dlouhé řady lidí a každý z nich pokorně čeká na tu svoji chvíli, až se na něj konečně dostane. Jsou si podobní, ale nejsou úplně stejní, možná je ten čas mění a možná je mění ještě něco jiného, setkání s druhými lidmi, třeba. Proto radši chodí na vycházky sama, aby se tak rychle neměnila a mohla se sama v sobě alespoň trochu zorientovat.

Babička tyhle její dětské hry neměla ráda, k zrcadlům má dost zvláštní vztah, pořád je čistí, přemisťuje, kontroluje, aby nemířila na postel, protože když spíš a v tom spánku je na tebe namířené zrcadlo, tak se ráno probudíš celý rozlámaný a bez energie. To ať si každý, kdo chce, vyzkouší, ale radši ne. Když to trvá dlouho, tak to může i špatně skončit. Aspoň podle babičky, podle které ale může špatně skončit úplně všechno. Když jsme se loučili s tátou, musela všechna zrcadla z domu, ani přesně neví proč, asi kvůli té hranici dvou světů, ale to si vybavuje dost matně, protože tehdy chytla nějakou infekci a pořád zvracela a sotva se držela na nohou. Babička vůbec tyhle všechny zvyky a pověry hlídá, když někdo rozsype sůl, tak jsou kolem toho celé rituály, jak to ještě zvrátit, jak na poslední chvíli chytrým čarováním tu smůlu odehnat. Nebo třeba taška se nikdy nesmí postavit na zem, protože to vytahuje peníze z domu. Ona tedy na tyhle pověry moc nevěří, ale tašku by přece jen na zem nepoložila. Když se k tomu schyluje, v hlavě se jí rozsvítí alarm v podobě malé blikající babičky, co jí hrozí peněženkou: *holčičko moje, co to děláš, to chceš být chudá jako kostelní myš?* A když o tom tak přemýšlí, pověsit tašku na věšák nebo ji hodit na křeslo zase není tolik práce a člověk má aspoň dobrý pocit, že nevyhazuje peníze oknem. Moc velký vliv na její finance to ale nemá. I když kdo ví. Třeba taška dělá, co může, ona totiž i schopná taška nebo kabelka, jako je ta její ze sekáče, má svoje limity a nemůže se přetrhnout. Sice teď dává kondice skoro každý den, tady kabelka trochu zabojovala, ale když se od toho odečte kapučíno a dva lístky na električku, tak to taky žádný Klondajk není.

Skrze doučování se aspoň dostane častěji do města. Tam to má taky ráda, i když procházky ve městě jsou úplně jiné než procházky v přírodě. Do města se chodí, když se člověk chce podívat ven, mimo sebe. A do přírody, když se chce podívat dovnitř. Táta se moc dovnitř dívat neuměl, a tak spolu chodili vždycky do města. Rodiče nikdy neměli

přírodu moc rádi, protože tam nejsou domy. Vystudovali architekturu a dějiny umění a někdy měla pocit, že jsou pro ně domy důležitější než lidi, nakonec se vzali taky hlavně proto, aby dostali byt v paneláku. S tátou chodívala do města, ne na návštěvy nebo do společnosti, ale dívat se na baráky. Docela ji to bavilo. Někdy má chuť si některé domy i pohladit, hlavně když se ocitne na místech, která jí tatínek ukazoval, ale zvířata má asi ještě radši. A za to se na ni táta často zlobil, že zatímco jí vyprávěl něco o barokních výklencích, ona už honila po okolí kočky. Přitom ho ale poslouchala, měla jeho vypravování ráda, třeba o podzemní řece, která protéká pod městem a kterou kdysi zakopali, protože jim to přišlo jednodušší než postavit čističku. A pak se začalo říkat, že tam dole, pod náměstím, vlastně neteče voda, ale že je tam řeka plná zlata, že lidem pod nohama tečou peníze. Babička měla vždycky radost, když se jí zdály nějaké záchodové věci – že budou mít peníze – dokonce když jí bylo asi osm, tak si ty sny o hovínkách začala pro babičku vymýšlet, aby jí udělala radost, ale když už se jí pátý den nezdálo o ničem jiném, tak babička pojala podezření a ona se musela přiznat a babička se na ni strašně rozzlobila. Takže si myslí, že ta pověst o řece plné peněz vznikla asi podle těch snářů. Ale ona si to ráda představuje doslovně, jak si tam ty peníze plují a do toho se tam třeba prokope krtek, kouká na to, nic nevidí, protože je slepý, tak to ochutná a: *fuj, zlato!* a vezme to radši okolo. Taky by se tou pověstí spousta věcí vysvětlila, třeba proč takoví pitomci jako podnikatel se stříbrnými spolužačkami mají tolik peněz, kdežto jiní lidé, chytří a pracovití, jako byl táta, si vydělají sotva na jídlo.

Z perspektivy podzemní řeky je to ale jasné jak facka. Vezměme si třeba beduína. Jeden bude sedět na poušti a bude strašně hodný a sympatický a vzdělaný a pracovitý. A druhý, úplný truhlík, bude sedět o kus dál v údolí, kde vytéká pramen. Proč by si měl člověk myslet, že ten první bude mít v posledku víc vody než ten druhý? Víc vody má zkrátka